Tafsiira Suuratu Yuusuf-Kutaa 1

Description

Abjuu Dhugaa Arguu

﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَٰٓأَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَٰجِدِينَ ٤﴾

â€œYeroo Yuusuf abbaa isaatiin, â€˜Yaa abbaa koo! [Abjuudhaan] urjiilee kudha tokko, aduu fi jiâ€™a arge. Kan naaf sujuudan taâ€™anii isaan arge.â€™ jedhe [dubbadhu].â€• Suuratu Yuusuf 12:4

Kana jechuun yaa Rasuula dubbii Yuusuf abbaa isaa Yaâ€™aquubin jedhe ummata keetti himi: Ani abjuu keessatti urjiilee kudha tokko, aduu fi addeessa arge. Kan anaaf sujuudan taâ€™anii isaan arge.â€• Abjuun tuni addunyaa fi Aakhiratti sadarkaa guddaa Yuusuf irra gaheef gammachiisa taate. Abbaan isaas hiika abjuu kana ni beeke. Urjiileen kudha tokko obboleeyyan Yuusuf kudha tokko bakka buâ€™u. Aduu fi jiiyni immoo abbaa fi haadha bakka buâ€™u. Kanaafu, Nabii Yaâ€™aquub Ilmi isaa murtii Rabbiitiin sadarkaa guddaa irra gahuun obboleeyyan isaa kudha tokko, abbaa fi haati isaa sujuuda kabajaa akka isaaf sujuudan ni hubate. Kanaaf itti aanse:

قَالَ يَٰبُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰٓ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا۟ لَكَ كَيْدًا ۖ إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ لِلْإِنسَٰنِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ٥

â€œNi jedhe: Yaa ilma kiyya! Abjuu kee obboleeyyan keetitti hin odeessin, shira sitti xaxuuti. Dhugumatti sheyxaanni ilma namaatiif diina ifa bahaadha.â€• Suuratu Yuusuf 12:5

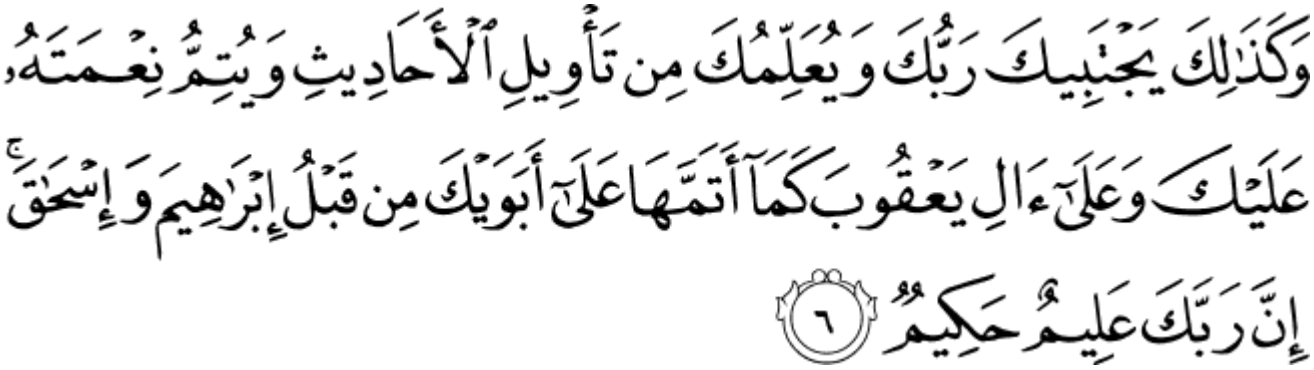
Kana jechuun Nabii Yaâ€™quub ilma isaa Yuusufin akkana jedhe: Yaa ilma kiyya jaallatamaa! Abjuu tana obboleeyyan keetitti hin himin. Yoo isaanitti himte, Rabbiin sadarka kee olkaasuun obboleeyyan kee hundi fi haadha abbaan kee akka siif sujuudan akka taasisu ni hubatu. Kuni wanta waanyu (hinaaffi) isaanii kakaasudha. Sababa kanaan, ijji isaanii aara ibidda dallansuutin ni jaamti. San booda si balleessuuf shira ykn dhara sitti baasu.

Itti aanse wanta shira kana akka xaxan isaan taasisu ni dubbate. Innis sheyxaana. Sheyxaanni obboleeyyan Yuusuf isa waanyuun akka dhara ykn shira isatti xaxan isaan kakaasa. Kanaaf ni jedhe: â€œ

Dhugumatti sheyxaanni ilma namaatiif diina ifa bahaadha.â€• Kana jechuun sheyxaanni diinummaan inni ilma namaatiif qabu ifa kan baheedha. Jidduu ilma namaa balleessuuf, diinummaa isaan jidduutti uumuu fi hariiroo isaanii cicciruuf wanta badaa akka hojjatanii fi yaadan isaanitti hasaasa. Ergamaan Rabbii (Sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhan:

Ù•ÙŽØ¥Ù•Ù†ÙŽÙ‘ Ø§Ù„Ø´ÙŽÙ‘ÙŠÙ’Ø·ÙŽØ§Ù†Ù ÙŠÙŽØ¬Ù’Ø±ÙÙŠ Ù Ù•Ù†ÙŽ Ø§Ø¨Ù’Ù†Ù• Ø¢Ø¯ÙŽÙ… Ù ÙŽÙ¬Ù’Ø±ÙŠ Ù ÙŽÙ¬Ù’Ø±ÙŠ Ø§Ù„Ø¯Ù‘ÙŽÙ…Ù ÙŠÙŽØ®Ù’Ø´ÙŽÙ‰ Ø¹ÙŽÙ„ÙŽÙ‰ Ù‚ÙŽÙ„Ù’Ø¨ÙÙ‡Ù Ø´ÙŽÙŠÙ’Ø¦Ù‹Ø§ Ø£ÙŽÙˆÙ’ Ù‚ÙŽØ§Ù„ÙŽ Ø´ÙŽÙ‘Ø±Ù‘Ù‹Ø§
â€œDhugumatti sheyxaanni, ilma Aadam keessa akka dhiigni naannaâ€™utti naannaâ€™a.â€• Sahiih Al-Bukhaari 2039

Qananii Rabbiin Yuusuf fi Abbooti isaa irratti oole

وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُۥ
عَلَيْكَ وَعَلَىٰٓ ءَالِ يَعْقُوبَ كَمَآ أَتَمَّهَا عَلَىٰٓ أَبَوَيْكَ مِن قَبْلُ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ
إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦

â€œ**Akka kanatti Gooftaan kee si filata, hiika dubbiwwanii si barsiisa, akkuma duraan abbooti kee Ibraahimii fi Isâ€™haaq irratti qananii Isaa guutee si fi maatii Yaâ€™aquub irrattis guuta. Dhugumatti, Gooftaan kee Beekaa, Ogeessa.â€•** Suuratu Yuusuf 12:6

Yuusuf ilma Nabii Yaâ€™aquub. Yaâ€™aquub immoo ilma Isâ€™haaqi. Isâ€™haaq immoo ilma Ibraahimi. Kunniin hundi isaanitu Nabiyyoota. Araba keessatti akaakayyuun akka abbaatti ilaallama. Kanaafu, Ibraahimi fi Isâ€™haaqi abbooti Yuusufi

â€œAkka kanatti Gooftaan kee si filataâ€• kana jechuun nabiyyummaaf si filata. Namoota keessaa nabiyyii akka taatuuf si filata. â€˜**hiika dubbiwwanii si barsiisaâ€™** kana jechuun hiika abjuu si barsiisa. Wanta namoonni abjuu isaanii keessatti argan akka hiiktu si barsiisa. Akkuma duraan abbooti kee Ibraahimii fi Isâ€™haaq irratti qananii Isaa guute, ergamaa godhee si erguun, kheeyri addunyaa fi Aakhiraa siif kennuun qananii Isaa sirratti guuta. Gooftaan kee gabroota isaa keessaa nama filatu kan beekudha, dhimmoota uumamtoota Isaa qindeessu keessatti ogeessa. Wanta hundaa bakka isaaf malu kan kaâ€™uudha.[1]

Abjuu Ilaalchisee Odeefannoo Dabalataa

Dhimma abjuu ilaalchisee namoonni daangaa darbuu fi hanqisuu jidduu jiru. Kunoo asitti hanga jireenya isaa abjuu irratti ijaaruu fi seera irraa baafatu gahuutti nama abjuutti xiyyeefachuutti daangaa darbetu jira. Gama biraatin immoo nama abjuu keessatti hanqisee xiyyeefannoo homaatu itti hin kennineetu jira. Haqni nama daangaa darbee fi nama gogaa (hanqise) jidduu jira.

Sunnah qulqulluu keessa waaâ€™ee abjuu ilaalchise hadiisota kurnanitti lakkaawamantu jira. Kanniin keessaa Nabiyyiin (Sallallahu aleyh wassallam) sahaabota isaa akkana jechuun gaafachaa ture: **isin keessaa eenyutu abjuu argee?â€¦**

Ammas kana keessaa hadiisa Abuu Hureeyran gabaasedha: Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhan: **Yommuu yeroon dhiyaatte (Aakhiru zamaan keessa), abjuun Muslima sobuutti hin dhiyaattu (**kana jechuun yeroo Qiyaamaan dhiyaattu wanti Musliimni abjuu keessatti arguu dhugaa taate mulâ€™atti.**[2]) *Namni isin keessaa hundarra abjuun isaa dhugaa taate, nama isin keessaa hunda caalaa dhugaa dubbatuudha.* Abjuun Muslimaa kutaa nabiyyummaa afurtami shan irraa kutaa tokko.[3] Abjuun gosa sadii: abjuu gaarii Rabbiin irraa gammachiisa taate, abjuu gaddisiisaa sheyxaana irraa taate, abjuu namni nafsee ofiitti hasaasu. Namni isin keessaa wanta jibbuu abjuun arge, kaâ€™ee haa salaatu, eenyuttillee hin himin**.â€• Sahiih Muslim 2263

Dhimma abjuu, ishii mirkaneessuu, gosootaa fi akkamitti ishitti hojjachuu akka qabnu keessatti hadiisni kuni hundee guddaadha.

Qajeelchi shariâ€™aa abjuu waliin hojjachuu ilaalchisee abjuu irratti hundaaâ€™e bakka sadiitti qoodama, akkuma hadiisa keessatti darbe:
*__Abjuu gaarii__â€“ nama jaallattutti malee hin himin. Kunis sababa baayâ€™eefi. Kanniin keessaa tokko: wal waanyu fi wanta isarraa dhalatu ittisuuf. Kanaafi, Nabii Yaâ€™aquub ilma isaa Yuusufin obboleeyyan isaatti akka hin himne dhoowwe. Kunis isaan jidduutti waanyu fi diinummaan akka hin uumamneefi. Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhan: **Abjuun gaariin Rabbiin irraayyi. Isin keessaa namni wanta jaallatu abjuun arge, nama jaallatutti malee hin himinâ€¦â€•** Sahiih Al-Bukhaari 7044, Sahiih Muslim 2261

Fakkeenyaf Yuusuf abjuu isaa abbaa isaatti hime. Yeroo baayâ€™ee abjuun gaariin gabaabdu fi ifa tan taatedha. Fakkeenyaaf abjuu akka Yuusuf.

*__Hasaasa Nafsee__-mallattoon kanaa namni dhimma tokkotti baayâ€™isee ni yaada, ergasii wanta dhimma kanaan wal qabatu abjuu isaa keessatti ni arga. Kana ilaalchisee murtiin: abjuu akkanaa irraa garagaluu fi ittiin of koâ€™oomsu dhiisudha. (Fakkeenyaf, dargaggeessi dubara takka yoo jaallate, waaâ€™ee ishii yaadaa oola. Abjuu keessatti wanta ishiin wal qabatu argaa bula. Inni kanaan of koâ€™oomsu hin qabu.)

*__Abjuu nama gaddisiisuu__-kuni sodaachisa sheyxaanaati. Dirqamni nama abjuu akkanaa argee irra jiru:
1ffaa-sharrii wanta argee fi sharrii sheyxaanaa irraa Rabbiin akka isa tiiksu eeggumsa Isarraa haa kadhatu.
2ffaa-Gara bitaa isaatti siâ€™a sadii haa tuttufu
3ffaa-Cinaacha isaa biraa irratti jijjiramuun haa rafu
4ffaa-Kaâ€™ee wuduâ€™achuun hanga Rabbiin fedhe haa salaatu
5ffaa-Eeenyutillee hin himin.

Namni kanniinitti hojjate, hayyama Rabbiitiin abjuun baddun homaa isa hin gootu. Namni wantoota kanniin hundatti hojjachuu hin dandeenye muraasa isaanitti haa hojjatu. Kan akka cinaacha isa biraatti jijjiramu, sharrii abjuu nama gaddisiistu fi sheyxaana irraa eeggumsa Rabbiin irraa kadhachuu. Wanti

barbaachisaan eenyuttillee himuu dhiisudha. Sababni isaas, abjuu isa gaddisistu yoo namatti hime dhiibbaa qabaachu dandeessi.

Hadiisa armaan olii irraa itti fufuun Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhan: **yommuu wanta jibbu abjuun arge, sharrii ishii (abjuu badduu) fi sharri sheyxaanaa Rabbiitti haa maganfatu, gara bitaa isaatti siâ€™a sadii haa tuttufu, [abjuu badduu tana] eenyuttillee hin himin, dhugumatti isa hin miitu**.â€• https://sunnah.com/muslim:2261g

Namni namoota kolfisisuuf jecha abjuu hin argine â€˜argeeâ€™ jedhee himuu hin qabu. Hadiisa Sahiih keessatti Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhan:
Ù ÙŽÙ†Ù’ Ø³ÙŽØÙŽÙ„ÙŽÙ‘Ù ÙŽ Ø¨Ù•ØÙ•Ù„Ù•Ù Ù• Ù„ÙŽÙ Ù’ ÙŠÙŽØ±ÙŽÙ‡Ù• Ùƒ Ù•Ù„Ù• Ù‘Ù•ÙŽ Ø£ÙŽÙ†Ù’ ÙŠÙŽØ¹Ù’Ù,Ù•Ø¯ÙŽ Ø¨ÙŽÙŠÙŽÙ’Ù†ÙŽ Ø´ÙŽØ¹Ù•ÙŠÙŽÙ’Ø±ÙŽÙ‡Ù• Ù†ÙŽÙ„Ù•Ù Ù• ÙˆÙŽÙ„ÙŽÙ†Ù’ ÙŠÙŽÙ†Ù•Ø¹Ù’ÙŽÙ„ÙŽ
â€œ**Namni abjuu hin argine â€˜argeeâ€™ jedhee odeesse, sanyii garbuu lama akka walitti guduunfu dirqisiifama, innis kana hojjachuu hin dandaâ€™u.â€•** Sahiih Al-Bukhaari 7042

Maddoota
[1] Tafsiir ibn Kasiir-682, Tafsiir Muyassar-236, Maâ€™aariju Tafakkur wa daqaaâ€™iqu tadabbur-613
[2] https://islamic-content.com/hadeeth/449
[3] Kana jechuun kutaalee beekumsa nabiyyummaa irraa kutaa tokko. Nabiyyummaa keessa wanta gheeybi (ijaan ammatti hin mulâ€™anne fi sammuun bira hin gahamne) beeksisuutu jira. Abjuun dhugaa taates wanta gheeybi beeksisutu keessa jira. Nabiyummaa deemee jira, garuu beekumsi isaa hafee jira. â€“ https://islamic-content.com/hadeeth/449/en
[4] Tadabbur Suuratu Yuusuf (aleyh salaam), tahziibu aayaatu lisaaâ€™iliin-Dr Naasir Suleymaan

Date Created
June 19, 2021
Author
admin